

• РОЗСЕКРЕЧЕНА ІСТОРІЯ

«Хліб тут послідній забирають у селян, а везуть за кордон...»

Юлія ХОМЕНКО
"Зоря Полтавщини"

До Дня пам'яті жертв голодоморів приурочено виставку розсекречених архівних матеріалів радянських спецслужб, яку організовано управлінням Служби безпеки України в Полтавській області.

НИНУ у місцевому відомчому архіві зберігається близько 30 тисяч справ звинувачених в антирадянській діяльності репресованих полтавців, мешканців сусідніх областей. Доступ до матеріалів відкритий для всіх охочих, а особливо тих громадян, які шукають втрачену рідню, розповідає співробітниця архіву УСБУ в Полтавській області Олена Євдокімова.

Ознайомитися з матеріалами можна як через Інтернет, так і безпосередньо відвідавши архів. Прикметно, що раніше в деяких архівах відвідувачі не могли ознайомитися зі справою повністю, якщо на ній стояв гриф секретності. Тож люди не могли скласти до купи усі пазли жахливої картини більшовицького терору, дізнатися, яка насправді доля спіткала їхніх рідних. Нині можна ознайомитися зі справами в повному обсязі, аналізувати...

"Наразі ми займаємося оцифруванням документів. Якщо людина приходить і ми не встигли оцифрувати справу, дозволяємо користуватися своїм фотоапаратом чи іншим гаджетом і самостійно оцифрувати документи", – говорить Олена Євдокімова.

"В експозиції, приуроченій до Дня пам'яті жертв голодоморів, прагнули представити найбільш показові справи засуджених, – додає Олена Євгенівна. – У нашій базі матеріали лише на тих осіб, на кого були заведені саме кримінальні справи. А скільки їх таких, безвинно знищених, на кого вони не були заведені?" На багатьох справи не заводили часто просто через брак часу у "доблесних" чекістів, які організували конвєсер репресій. Тож нашвидкуруч збирався "народний колгосп", де вирішували: непокірного, часто і його родину, заслати, розкуркулити, щоб "не каламутили воду", не заважали будувати "світле майбутнє".

Просто приголомшує справа Миколи Реви з села Хильківка Хо-

рольського району. Він наважився написати лист Сталіну. Наведемо цитату мовою оригіналу: "Дорогой Йосип Висарионович, прошу вас дать нам жить, и самое главное дать хлеба"... За прохання про допомогу і сміливість писати самому вождю хорольського селянина засудили на шість років позбавлення волі у виправно-трудовах колоніях. Вийшовши на свободу, він ніколи не згадував про свій лист до Сталіна...

Проаналізувавши справи, можна зробити висновок, що селяни Полтавської області до колективізації були досить заможними, мали землю, худобу, реманент для роботи на землі. Навіть якщо людина заробляла на життя наймитуванням, то й вона мала хліб і до хліба. У кожній справі засуджених – селянин-куркуль або хлібороб-середняк.

Зустрічаються і описи вилученого майна. "Страшно дивитися на ці протоколи "труссу". Це не просто протокол обшуку. У людини "витушували" душу. Приклад обшуку у "багатія": лопата – 1 штука, дрәне відро – 1 штука, панчоха жіноча драна – 1 штука. Практично все забиралося, це був справжній жах. Створювалися цілі комісії "по изъятию имущества". Людину розкуркулювали, відбирали більшу частину земельного наділу, а потім ще й вимагали віддати вироблений урожай", – констатує Олена Євдокімова.

Нині можна почути думку, що селяни не противилися насильниць-

Документи свідчать про інше. Голодні хлібні бунти, поодинокі і гуртові, протистояли більшовицько-сталінській диктатурі людоненависників. До прикладу, справа №12617 на 11 осіб із Чутівського району. У матеріалах читаємо: "На протязенні 1931–1932 годов группа лиц, пользуясь культурной отсталостью части села, под видом религиозных убеждений организовала вокруг себя крестьян, которые в течении нескольких лет систематически уклоняются от выполнения государственных налогов и отказываются от засева своих земельных площадей, благодаря чему своей деятельностью и антисоветской агитацией дезорганизовали население

✓ Олена Євдокімова.

кій колективізації, вилученню зерна і сільгосппродуктів, бо були малоосвіченими і неорганізованими.

хутора Микилки і нанесли матеріальний ущерб республіке". За це людей розкуркулили і засудили до

різних термінів ув'язнення.

Показова історія хлібороба-однособітника Василя Семеновича Лебідя, який також мешкав у Чутівському районі. За часів Гетьманщини був членом союзу хліборобів-однособітників. У рідному селі чинив супротив більшовицьким порядкам: хлібозаготівлі, самооподаткування, колективізації. Пояснював селянам: "...хліб забирають, граблять людей та ще й розпродують. Але нічого, хай граблять комуністи, їм скоро кінець... Хліб тут послідній забирають у селян, а везуть за кордон... Це повертається панщина, опять буде кріпацтво...".

У лютому 1930 року Василя Лебідя було заарештовано, звинувачено за статтями 54-10 (антирадянська агітація та пропаганда) та 54-13 (активна діяльність проти революційного руху) і в березні того ж року розстріляно.

Щоб приховати від світу геноцид українського селянства, радянські каральні органи вилучали з сільрад документи із реєстрацією смертей та відомостями про голод. Звісно, репресивна машина нищила й тих, хто намагався задокументувати злочини більшовиків. Про це – у розсекреченій справі стосовно митрогородського священика Павла Верещаки. Він був заарештований за збирання відомостей про кількість жертв голоду та контрреволюційну діяльність. На допиті отець Павло повідомив, що мав офіційне розпорядження митрополита Феофеля збирати по району свідчення про кількість спустошених будинків і померлих від голоду людей. Виконуючи це розпорядження, він передавав дані сільським священикам. Також під час допиту священик Павло Верещака свідчив: "...Не помню какого числа и месяца, доктор Эрн пришел ко мне вечером и рассказал о том, что он был на вокзале, где нужно было очистить помещение от тряси и беспорядков. При этом, Эрн мне рассказал, что имеется масса трупов на вокзале, которых складывают в привокзальном сарае, а оттуда их приходится большими партиями хоронить в одну яму. Также он мне рассказал, что делается в больницах, где много людей умирают от истощения". Подальша доля священика у матеріалах справи не відображена.

ЦЕ ЛИШЕ окремі фрагменти експозиції розсекречених матеріалів, які свідчать про злочини більшовиків лєнінців-сталінців проти людяності. Злочини, які не мають терміну давності.